

# KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 6. Czerwca V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 26 Maia. Dalejsze czynności wojenne armii Rossyiskiej pod komendą G. Buxhewden w Finlandyi. D. 30 Marca dywizya 17 GL. Kamińskiego stojąca blisko Helsingfors, dla zmienionych okoliczności nowym sposobem rozłożoną została, to jest półki 31 strzelców, Riazański muszkietyerów, cały park artylleryi, Krzemieńczugski, Miński, Biełozierski muszkietyerów, kompanie batteryjne, pionierowie, 30 strzelców, leib kozacy, Finlandzki dragoni, huzarowie. GM. Tuczko odebrał rozkaz wykonać rychley swoje przedsięwzięcie, a jeśli nieprzyjaciel oddali się z Uleaborga, za nim postępować ku miastu Vasa, w Uleaborgu straż zostawiać. Dywizya 21 zbliżywszy się do Abo strzedz miała brzegów południowej Finlandyi. Na ten koniec zalecono ieszcze GL. Tuczko dla silniejszego prześladowania Szwedów uciekających do Uleaborga, z swojej strony przyciskać ich woyskiem lekkim, które gdyby potrafiło oczyścić Uleaborg korzystając z powstającej w obozie przeciwnym trwogi i nieukontentowania, w ten czas dywizya 5 nie miała już posuwać się ku północy, lecz prosto ciągnąć do miejsc wyznaczonych. X. Bagrationowi ieszczególniey zalecono, użyć podiaźdu Półkownika Wuicz na zajęcie wysp Alandzkich, które dla swego położenia, ludności, ważności warte są względu.

D. 31 Marca doniosł X. Bagration, że Półkownik Kulniew d. 23 zajął miasto Karleby większe. Wielikoluckiego półku Podporucznik Zateplinków pod niebytność Officyera huzarskiego prowadzący straż przednią iazdy, zaczawszy od miasta Ni Karleby nie zpuścił z oka nieprzyjaciół, i w krok za nimi wszedł do większego Karleby, ztąd gonił do Chimango na granicę prowincyi Vasa, walcząc prawie nieustannie. Za iego strażą przednią następowała reszta iazdy, Maior Silin z strzelcami, Półkownik Kulniew z piechotą. Ten Officyer w dniach 17 przebiegł wiorst blisko 500 drogami trudnemi i nieprzebytymi, goniąc Szwedów trzykroć liczniejszych, zawsze ich mężnie porażając, za co na pochwałę znakomitą sprawiedliwie zasłużył. Nieprzyjaciel bez przestanku ścigany przyszedł do największego zamieszania, i samą tylko nagłą ratował się ucieczką. Według prowiantskiego raportu, dywizya 5 żywność miała do d. 6 kwietnia, mięsiwo i wódkę do d. 1, owies do d. 12, siano w kraju kupowała, świeżą żywność dla niej prowadzono na dni 20. Dywizya 21 ma żywność do d. 1 Maia, porcyę odbiera w części większey pieniędzmi według żądania samych żołnierzy, furazem opatrzona do d. 15 kwietnia. Dywizya 17 ma żywność do d. 21

kwietnia, wódkę i mięsiwo do d. 7, furaz w magazynach blizkich gotowy. Pewność o tym dostatku wzięta jest nie z samych tylko rachunków prowiantskich, lecz bardziey z doniesienia dywizyjnych naczelników.

D. 1 kwietnia główna kwatera w Helsingfors; w dywizyach 17 i 21 nic ważnego. X. Bagration doniosł, że d. 31 marca Półkownik Wuicz z 25 półkiem strzelców i kozakami udał się do wysp Alandzkich, mając tam rozstawić potrzebne straż, ażeby mieszkańcom przeciw komunikacyi z nieprzyjacielskim krajem. Z armat wziętych w zamku Abo 5 większych wysłano do przygórka Hangut na osadzenie batteryi nowo założoney, która ma zasłaniać wygodne stanowisko okrętowe. X. Bagrationowi zalecono, wysłać GM. Aderkas na przejrzenie brzegów odnogi Bothnickiej, i wyznaczenie miejsc gdzie batterye założyć trzeba na zasłonę portów.

D. 2 i 3 kwietnia nic uwagi godnego. D. 4. Ponieważ dywizya 5 wolnie postępowała, żeby przez to nieprzyjaciel czasu nie miał do zmocnienia się, przez połączenie w Uleaborgu woysk prowincyi Sawolax i Towasthus; straż przednią tej dywizyi ciągnącą przez Carleby na 2 kolumny rozdzielono, które dwóma drogami oddzielnie pospieszały od d. 23 Marca przez Pereko, Lundo-lax, Oferowstila, Nikola, Pakenda, Gamma, do d. 29; przez cały ten czas mroz dochodził 15 stopniów. Półkownik Kulniew ciągle idący za nieprzyjacielem, d. 28 zbliżył się do Kalaioki, gdzie znalazł iazdę Szwedzką; te atakowali huzarowie Rossyiscy i kozacy spólną siłą, i odparwszy ścigali natarczywie do samych kolumn pieszych, gdzie ogień natężony z armat i ręczney broni wstrzymał ich zapędy. Zatem ustąpił nieprzyjaciel do Ci-gaioki, straż tylną zostawiając w Luota. Nazajutrz d. 29 straż przednia Kulniewa zająwszy Jol-gala postąpiła ku Szwedom, którzy odciągnęli natychmiast do Kalaioki, główna ich kolumna do Bragenstadt odeszła. Ponieważ nieprzyjaciel miał przewyższającą potęgę, słabsza Rossyanów liczba nie ważnego przedsięwziąć nie mogła; przeto Półkownik Kulniew czekając przyścia dywizyi 5 zatrzymał się w swoim stanowisku, i napadał straż przeciwników. GL. Tuczko uwiadomiony, że od wioski Francila, przez którą miał przechodzić GM. Bułatow z Kuopio, idzie prosta droga zimowa do Bragenstadt, zalecił onemu, jeśli także potrzeba, na tejże drodze łączyć się z korpusem ciągnącym z Karleby. W Abo dla zasłony portu i miasta od strony morskiej, 4 batterye założono. D. 6 kwietnia nie stało się uwagi godnego.



D. 7 z dywizyi 17 od miasta Eknes do Helsingfors wkroczył półk 30 strzelców, a Brzeski opasujący Sweaborg przeszedł na inne miejsca, co stało się dla tego, ażeby połączone były bataliony dotąd rozerwane. D. 8 z Sweaborga do Helsingfors przybył Półkownik Secherhor z drugimi Oficyerami dla ułożenia się ostatecznego o poddanie twierdzy, iak tylko przyjdzie czas przez umowę zamierzony. Z Helsingfors 14 brygady artyleryjskiej Major Tararikin wyszedł prowadząc 6 armat i amunicyą, za którym drugie 6 armat pospieszyć miało, iak tylko przydą konie; ta artylerya jest przeznaczona do baterii ruchomych, które założyć kazano na brzegu morskim pod Abo. Porankowe mrozy w Helsingfors nie przechodziły do tychczas 5 stopniów. D. 9 i 10 nic ważnego. Ażeby odjąć nieprzyjaciółom chęć kuszzenia się o ziemię orężem Rosyjskim podbitą, a przy następującej blisko wiosnie ubezpieczyć brzegi, dane są całemu woysku rozkazy, iakie punkta zajmować mają. Reszta później.

BAYONNE d. 17 Maia. Infantowie X. Asturyi Ferdynand, brat iego Karol, stryż Antoni, z miasta naszego wyiechawszy wkrótce za Karolem 4, i stanowiący w Bordeaux z tamtąd d. 12 przesłali pismo następujące do narodu Hiszpańskiego. Czuiemy, powiadają, i wdzięczni jesteśmy za tylkrotne dowody przywiązania i wierności, iakie nam zawsze dawali wszyscy korony Hiszpańskiej poddani; dla tych względów dziś widząc z najwyższym żalem i boleścią, że ten ukochany naród jest zagrożony zamieszanieniem domowem, i okropnemi klęskami iakie z niego wyniknąć mogą; znając z drugiej strony że te nieszczęścia wszystkie wypłyną z niewiadomości, ponieważ Hiszpani jeszcze nie widzą dla iakich pobudek czynią Xiążęta, i iakie są układy zrobione dla uszczęśliwienia ich oyczyzny; nie mogą przeto nie usiłować ażeby lud wyprowadzili z błędu, dając wszystkim zbawienne rady i przestrogi konieczne potrzebne dla nich, ażeby sami nie przeszkodzili wykonaniu wspomnionych układów; to zaś czyniąc Infantowie dają największy dowód miłości i szacunku narodowi swojemu.

A naprzód obowiązkiem ich jest przełożyć, w iakich okolicznościach X. Asturyi przyiód koronę po abdykacyi oycy swojego; że w onczas wiele prowincyi Hiszpańskich, wszystkie miasta graniczne zajęte były Francuzkim żołnierzem, którego 60 t. liczono w stolicy Monarchii i blizkich okolicach. W takim żyjąc czasie, wiele innych rzeczy i zdarzeń wiedząc które nie każdemu znane były, przekonywali się nakoniec Infantowie, iż opasani zewsząd skałami, z wielu środków taki wybierać musieli, który najmniey mógł być szkodliwym, to jest do Bayonne wyiechać. Tam stanowiący X. Asturyi dowiedział się niespodzianie, iż ociec iego wydał oświadczenie przeciw abdykacyi swojej, dowodząc iż nie dobrowolną była. Xiążę przyiód koronę w przekonaniu, że Karol 4 dobrowolnie ją złożył; słysząc teraz o przeciwném oświadczeniu, przez uszanowanie synowskie postanowił ustąpić z tronu, którego wkrótce ociec

swoim i całej Dynastyi imieniem ustąpił Imperatorowi Francuzkiemu, ażeby ten dla dobra Hiszpańskiego narodu wybierał osobę i Dynastyą, która tron Castilijski osiąść miała.

W takim przypadku Infantowie zważając stan Hiszpanii krytyczny; z drugiej strony widząc, że usiłowania wszelkie mieszkańców, gdyby prawo ich do korony wspierać chcieli, byłyby nie tylko daremne, ale też szkodliwe, z których wyniknęłoby nieomylnie krwi przelanie, i strata przynajmniej wielu prowincyi Europejskich, wszystkich osad zamorskich. Dla uniknienia zaś klęsk takich środków naysprawiedliwszy jest, ażeby Xiążęta zrzekli się swojej własności, praw do tronu ustąpili, iak Król ociec już ustąpił. Nadto zważając, że Imperator Napoleon w przypadku tego zrzeczenia się Infantów przyrzeka zachować zupełną niepodległość i całość Hiszpańskiej Monarchii, iakoteż wszystkich iey osad zamorskich, nie biorąc dla siebie, aniteż odrywając najmniejszej części; że równie Monarcha Francuzki obowiązuje się utrzymać jedność religii Katolickiej, własność, prawa, swobody, zwyczaje narodu, przez co niewątpliwie na wiek późny zapewnia się Hiszpanom potęgę i szczęśliwość. Infantowie dając temuż narodowi dowód wielki swojej wspaniałości, miłości, i gorliwej chęci, czynią z siebie tę ofiarę, zrzekają się ile mogą osobistych interesów dla dobra narodu, i przystępują do aktu Karola 4. Uwalniają przeto Hiszpanów od obowiązku wszelkiego, i napominają ażeby dla powszechnego dobra kochanej oyczyzny zachowali się spokojnie, oczekiwając uszczęśliwienia swego z ręki, mądrych rozrządzeń, i mocy Napoleona. Widząc taką Infantów powolność, naród Hiszpański przez stosowanie się do okoliczności dać ze chęci im dowód przywiązania swojego, iak Xiążęta chętnie dali dowód miłości, gdy praw swoich odstąpili, i na własny interes zapomnieli, ażeby poddaństwo uszczęśliwione zostało. W Bordeaux d. 14 Maia.

MADRID d. 12 Maia. W. X. Murat stanął w pałacu Królewskim, gdzie porządek służby jest dawniejszy; spokojność zupełna w mieście. Z Bayonne czekamy po tylu ważnych naysprawiedliwszej wiadomości o przyszłym losie Hiszpańskiego narodu. Tymczasem obozy pod Cadix i Gibraltarem napełniają się półkami licznemi; do wszystkich portów i morskich zbrojowni posłane są rozkazy, względem przygotowania floty naszych do prędkiej żeglugi; naysprawiedliwsza jest troskliwość o zamorskie osady, iakim sposobem do Mexico, Peru, Hawany, Buenos Ayres, Carthageny przesłane być mogą posiłki, ażeby Anglii i Brazyliczykowie szkodzić im nie zdołali. Skarb Hiszpański jest dziś w strasznym zamieszanieniu i ubóstwie; rząd ogłosił konieczną potrzebę zaciągania długu; bogatsi obywatele natychmiast sumę żadaną złożyli.

Wiadomo że Król Karol 4 przed Agentem W. X. Murata Monthion i wielo innemi osobami, przed i po abdykacyi głośno narzekał, że Minister Caballero sprawcą był rewolucyi w Araniez



zdarzoney. Obwiniony dziś ogłasza usprawiedliwienie postępów swoich. To naprzód, powiada, jest pewno, że do rewolucyi nie należałem bynajmniej, przeszkodziłem tylko wyjazdowi dworu do Andaluzyi; do czego użyłem środków bardzo łatwych, przekonywając o nieprzyzwoitości tej podróży X. Pokoiu, później samego Monarchę, który nakoniec oświadczył, że już nie pojedzie. We 3 dni potém widząc, że Król zdanie odmienił, i ztąd nieukontentowanie oświadczał, doradziłem iemu, ażeby zapytał się sam Królowey i X. Pokoiu; oboje oświadczyli, że uwagi moje i rady błędne były, lecz nie w nich nagannego nie upatrywali. Nikt zapewne w całym narodzie nie zarzuci, żem kiedy tajemnie i poufale rozmawiał z X. Asturyi wyiwszy audyencye publiczne, aż do d. 19 Marca kiedy Królem został przez abdykacyą; że z żołnierzami lub Officyerami rozmawiając dawałem komu radę buntowniczą. Pod żadnym wprowadzie pozorem człowiek nie powinien sam sobie czynić sprawiedliwości, a porządek prawny mieszać opierając się władzy najwyższej. Te prawidła wyrte głęboko na sercu moim od lat dziecinnych, wyznaie głośno na każdym miejscu poczciwy człowiek. Któż więc Karolowi 4 wmówił, żem jest winien tak ciężkiej zbrodni? Powiem śmiało: lud, woysko, dwór cały zna dobrze co się stało d. 13 marca; każdy wtenczas przyznawał, żem wielkie nieszczęścia odwrócił od narodu. Wiadomo, że X. Pokoiu mnie nie lubił, albo raczey otwartym był nieprzyjacielem, ponieważ nie zawsze poddawałem się rozkazom jego, znając częstokroć że były niebezpieczne i szkodliwe. Na początku rewolucyi gmin okrutnie prześladował wszystkich stronników i przyjaciół X. Pokoiu; mnie dawał oklaski dla tego jedynie podobno, iż wiedział o nieprzyjaźni naszej. Te oklaski w błąd zapewne Karola 4 wprowadziły. Proszę Królowey ażeby raczyła przypomnieć, iż d. 19 mocno radziłem X. Asturyi namawiać oycę, żeby prędzey uśmierzyć kazał rozruch; po ucieczce nawet X. Pokoiu, ci którzy na straży byli w pałacu Królewskim, przyswiadcza, iż mnie w ten czas niespokojnym widzieli. Mówiłem głośno do wszystkich, że powinni być wierni Królowi. Odetchnołem w ten czas, gdy wiadomość przyszła o znalezieniu ukrytego X. Pokoiu, gdyż wiedziałem że mniemana jego ucieczka prawdziwą i jedyną była przyczyną straszliwych rozruchów &c.

LONDYN d. 3 Maia. Admiralicya zważając liczbę nieprzyjaciół narodu naszego, i konieczną potrzebę bronienia kraju od przyszyłych napaść, które niepodobne nie są, chociaż mamy dość ogromne floty zawsze do walki gotowe, liczbę ich powiększyć postanowiła; na ten koniec do listy okrętów 1 rangi przydała 25, do 2 rangi 20, do 3 rangi 15, do 4 rangi 10, ogółem okrętów liniowych 70, które dotąd w portach bezczynne, na terazniejszy przypadek rychley uzbroić kazano; w zbrojowniach morskich pomnaża się liczba robotników pracujących nad budowlą nowych okrętów, fregat, mniejszych statków. Ponieważ w Hollenderskich portach po-

strzeżono obrót nadzwyczajny, gdzie Francuzi i Hiszpani mają potęgę dość znaczną, okręta Tiger od 84 armat, Minotaur, Triumph, Edgar od 74, z 3 fregatami i korwetami do Flessingue pośpieszyły, mając uważać co tam czynić zamyslaia Francuzi; Admirał zaś Russel z liczniejszą eskadrą krąży pod Texel i Helvoetsluys mając na oku Hollendrów.

Posel nasz Rose powrócił z Ameryki, i nie przyniósł pewności, wojnę czyliż pokoy z Rptą mieć będziemy; towarzysze jego Erskine został na miejscu, co czyni niejaką ierzcie nadzieję ugody. Jednakże Kongres nic nie ustępuje, porty zamknięte trzyma, towarów naszych nie przyjmuje, ludzi zabierać do służby Angielskiej nie pozwala, za poczynione szkody domaga się nadgrody. Madison Prezydentem został 88 głosami, Clinton Wice Prezydentem 79. Jefferson dał nowy i ostatni już dowód swojej niechęci narodowi naszemu. Gdy albowiem Admirał Duckworth w pogon wysłany za Rochefortską eskadrą, przebiegłszy brzegi Francuzkie, Hiszpańskie, Portugalskie, był w Maderze, Martinice, S. Domingo, i nigdzie nie znalazłszy nieprzyjaciół udał się nakoniec do Ameryki północnej, nie dozwolono iemu zawiązać do portów, żywności nie przedano, wodę nawet w najmniejszej ilości brać przeszkadzono; tak dalece iż Admirał oddalając się od niegościnnego lądu szukać musiał rzeczy potrzebnych na wyspach Azores.

Ledwieśmy się dowiedzieli o końcu niepomyślnym dalekiej i dalekiej wyprawy, gdy słyszymy o rozpoczęciu drugiej większej i bliższej; już Admirałowie Saumarez i Keats wyszli z portów Królestwa wschodnich zmierzając do Sundu; pierwszego eskadra składa się tylko z 7 okrętów liniowych, drugi iak wiele ma niewiadomo, to pewna że liczną flotę statków przewozowych obydwaj prowadzą w strony północnej; woyskom lądowym które zabrano na flotę, hetmani G. Moore; o liczbie żołnierza nie pewnego twierdzić nie możemy; według jednych nie prowadzi w poszuki dla Króla Szwedzkiego nad 10 t. zdaniem drugich 20 t. lecz gdyby nawet liczba jeszcze większą była, odsiecz zawsze znajdzie się małą i słabą w miarę niebezpieczeństwa i potrzeby zprzymierzenia. Słychać że oprócz floty i woyska już wysłanego, inne eskadry z półkami lądowymi wkrótce pośpieszą do Szwecyi pod przewodnictwem innych Admirałów i wodzów.

Cokolwiek wyniknie z tej wyprawy, nad którą większej dawno nie przedsięwzięli Anglicy, temu przynajmniej nikt przeczyć nie może, iż od początku rewolucyjnych wojen nigdy Brytania W. żadnemu z tak wielu zprzymierzeńców nie dała pomocy tak znacznej w ludziach i okrętach. Celem wyprawy podobno będzie Norwegia; jest domysł, że część woyska naszego wysiadłszy w Göttingenburgu połączy się z Szwedami, druga zaś wyładowawszy na brzegach Norwegii sama oddzielnie ma dokazywać. Ztąd łatwo domysli się każdy, z iaką niecierpliwością pierwszych raportów Admirała Saumarez i G. Moore czekamy.

Pod G. Moore kommanderuje G. Fraser. Pół-



nocne prowincye Amerykańskie oświadczyć miały, jeśli Kongres wojnę Anglikom zapowie, one oderwą się od ciała RPtey. Regent Portugalski miał okryć w Brezylji śpisek przeciw osobie i rządowi jego uknowany przez osobę dostojną, która po odkryciu rzeczy jest aresztowana. Protestanci niektórych okolic Irlandzkich idąc za przykładem Hrabstwa Clare, na zgromadzeniu powszechném uradzili nie tylko nie zprzeciwiać się żądaniom Katolików, ale owszem sprawiedliwe ich prośby wesprzeć względem przyłączenia do obywatelskich przywilejów. Przez Francją niepomyślna wiadomość przyszła z Indji wschodniej. Generał wojsk kompanii Vasely, inni mówią Wellesley, miał wielką bitwę ztoczyć z naczelnikiem narodu Marattów Gend pod Heratpour, którą Anglicy przegrali z klęską 12 t. żołnierza swego; czekamy co o tém rzekną Dyrektorowie kompanii.

WIEDEN d. 30 Maia. Ambassador Francuzki u Ottomańskiej Porty G. Sebastiani przez wzgląd na słabość zdrowia swego otrzymał u Imperatora Napoleona pozwolenie oddalić się z Constantinopola; iakoż d. 21 kwietnia pożegnawszy Portę na audyencyi, i Sekretarza Latour Maubourg zastępcą zostawiwszy, wyjechał, któremu Sułtan w upominku przesłał złotą tabakierę bogato nadzwyczaj bryllantowaną. Słychać że Napoleon przez wzgląd na zasługę pensją iemu roczną wyznaczył 80 t. franków. Z Tureckiej stolicy morderem pośpieszył do Warny, ztąd lądem na Bukarest, Lwow, Krakow, do Brunn, gdzie przybył d. 21 Maia; z orderem legionu honorowego nosi order Turecki pół Xiężycy.

COPPENHAGA d. 21 Maia. Admirał Saumarez przybył na morza północne, i dywizją wojsk Angielskich podobno w Gøttemburgu na ląd wysadził, w której liczy się legion Hannoverski; część floty nieprzyjacielskiej przeszła do Malmoe, druga przyłączyła się do eskadr w Sundzie i Belcie większym krążących; co tęp bardziej pobudza Duńczyków ażeby czuwali i gotowi byli do bronienia kraju. Z Norwegii rząd rapporta dawniejsze tylko ogłosił, które pokazują iż mieszkańce tego kraju więcej 500 Szwedów poymali w rozmaitych utarczkach. X. Krystyan przykładem swoim lud zapala do mężstwa i cierpliwości, znosi sam wszystko co żołnierzowi znosić się zdarzy, noc częstokroć przepędzając pod niebem między strażami, chociaż pola są śniegiem pokryte. Szwedzi spodziewają się wkrótce usłyszeć o zasłętych odmianie w Ministerjum Angielskiem. G. Toll 12 t. żołnierza w Scanii dotąd będącego prowadzi do Stockholmu, żeby stolicę zaślonił.

NEAPOL d. 6 Maia. Ministrowie Neapolitańscy Królowi Józefowi dając sprawę o stanie dzisiejszym państwa naszego pokazują, że przez 22 miesiące upłynione od zawojuwania uformowali gwardyę, 2 półki ciężkiej piechoty, 2 lekkiej, 2 strzelców konnych, i artylleryi; do czego przydawszy wzięte na żołd regimenta Corsykański i Afrykański, Król dziś liczy 21 t. regularnego żoł.

nierza; co ponieważ nie wystarcza na obronę kraju od nieprzyjaciół zewnętrznych, i utrzymanie domowej spokoyności, ma obecnych 50 t. Francuzów. Inżynierowie zatrudniają się naprawieniem twierdz Gaeta, Brindisi, Otranto, Pescara, Tarento; nadbrzeża stolicy Neapolu, blizkie iey wyspy Ischia, Procida są uzbroione. Trudniejsze jest wystawienie potęgi morskiej niż lądowej; iednakże ile pozwoliły okoliczności, Ministrowie zatrudnili się tym przedmiotem; już są zgromadzeni Officyerowie flotni z liczby doświadczeńszych, których rewolucya r. 1799 rozproszyła; port Neapolitański, werfty w Castellamare naprawione; a iazeli czas nie dozwolił jeszcze zbudować okrętów liniowych i fregat; przynajmniej ma Król na żołdzie do tysiąca maytków; w Manfredonii, Tarento, innych miejscach zebrano wiele drzewa i flotney ammunicyi; fregata i korweta przyłączone do flotylli, która liczy 80 szalup; w porcie Brindisi rozpoczęte są roboty, zdolne temu miastu nadać wagę, iaką niegdy miało za czasów dawnych Rzymian.

PARYZ d. 21 Maia. Senat zwołany jest na radę nadzwyczajną; słychać że przyłączenie Toskanii do państwa Francuzkiego ma wkrótce ogłosić, którego kraju rządcą będzie G. Menou. To ułatwiwszy Senat podobno czytać ma traktat w Bayonne zawarty między Napoleonem i domem Burbońskim, który panował w Hiszpanii. Karol 4 z małżonką i częścią rodziny swojej ledwie d. 26 ma stanąć w Fontainebleau; pałac Compiègne naprawujemy śpiesznie. G. Montmorency komendant korpusu gendarmów na ostatniej kampanii w Prussach, zotał w Compiègne Gubernatorem.

G. Marmont na granicach państwa Tureckiego stojący, uformował legion Dalmatów; lud jest wybrany; ubior narodowy chętnie na Francuzki zamienili. Wyspy Sycylia dotąd kwitnie w pokoju, flotami Angielskimi zaślonią; z niej Brytannia W. bierze bardzo wiele wina, oliwy, owoców, zboża, dając mieszkańcom w zamięnę produktu osad i rękodziel swoich, których część znaczniejsza z tąd przechodzi do brzegów Afryki północnej, Egiptu, wysp i portów państwa Tureckiego, z niemalą Sycyliiżyków korzyścią. Ferdynand 4 ciągle bawi w stolicy Palermo.

Listy z Bagdadu przysłane donoszą, iż Anglicy wielką bitwę przegrali z Marattami w Indji wschodniej; początek tej wojny, wygranej skutek niewiadomy; szczegóły zpotkania te są tylko wyrażone, iż kompania ztraciła 12 t. ludzi poległych pod Heratpour, wodz zwycięzca nazywał się Gend czyli Ghaur, zwyciężony Vasely czyli Wellesley. Korsarze Francuzcy na morzach wschodnich poymali między wielo innemi okręt Angielski Euphrates, na którym poseł Angielski Manesty płynął do Persyi; lecz to poselstwo mające za cel wymówienie zabójstwa w Bombay dopełnionego na pośle Perskim, żadnego skutku nie sprawiło.